

LINGUISTIC CONCEPTS IN TERMINOLOGY. MEDICAL TERMS IN CONTEXT

Simona Nicoleta Staicu

Assist. Prof., PhD, "Victor Babeș" University of Medicine and Pharmacy,
Timișoara

Abstract: Our research study started from the hypothesis that between the concept-terms, the lexeme-terms and the word, under the aspect of expressed substance, there is no fundamental difference, no obvious polarity, but a manifested continuity regarding the meaning of the term-word and the sense of the precise lexeme in the language. Therefore, the possibility, frequently encountered that an ignorant in the medical field would understand, most of the terms, coming from the common language, is not explained, just like we also do not exclude the fact that the reception of the medical message would be completely erroneous in persons with less training in the reference field. Focusing on medical terms in context, we have to admit the existence of specific terms bearing various degrees of specialisation: strict specialty terms, or concept-terms, as reflections of the respective reference concepts in the medical field, and the lexeme-terms, as projections of certain wider-spectre notions, also proper to lexical elements in the common language.

Keywords: terminology, medical language, polysemy, concept-term, lexeme-term.

1.1. Termen/ Terminologie. Repere teoretice

În zilele noastre marile progrese înregistrate în domeniul tehnicii, științei, culturii sau artei au repercusiuni directe asupra vocabularului oricărei limbi, determinând apariția unor cuvinte noi în limbajele de specialitate. Cu toate acestea însă, nu putem defini un cuvânt nou ca fiind termen, așa cum nu orice listă de cuvinte specializate poate forma un sistem terminologic.

Un studiu lingvistic asupra terminologiei medicale nu poate fi realizat fără o prezentare succintă a problematicii noțiunilor de „termen” și „terminologie”, a căror definire continuă să reprezinte o preocupare a cercetării terminologice și cărora în ultimele decenii le-au fost consacrate numeroase studii și articole (Vascenco 1975, Coteanu 1990, V. Nistor 1993, Bidu-Vrăncianu 2000, 2007, Cabré 2000, 2003 ș.a.).

În DSL (*Dicționarul de Științe ale Limbii*) **terminologia** este definită ca „limbaj/ limbă specializat/ă sau subsistem lingvistic care utilizează o terminologie și alte mijloace lingvistice sau non-lingvistice, într-o comunicare de specialitate lipsită de ambiguitate”, ceea ce explică echivalarea terminologiei cu limbajul de specialitate sau profesional (Vascenco 1975: 29).

Terminologia este parte a fondului lexical al oricărei limbi, care se dezvoltă cel mai activ și care reflectă schimbările, progresul din știință și din societate. Fără cercetarea modificărilor survenite în terminologie nu se poate înțelege corect, nu se pot determina integral legitățile dezvoltării limbii în complexitatea ei. Orice ramură a științei sau a tehnicii se dezvoltă sprijinindu-se pe un sistem noțional stabilit și fixat prin termeni. Actualitatea și importanța cercetării terminologiei se observă clar în ultimele decenii. Explozia terminologică s-a declanșat în urma deschiderii informaționale fără precedent, care a transpus descoperirile științifice în practica serviciilor din toate domeniile de activitate. Astfel, în termen se regăsesc

legăturile puternice dintre limbă și știință; el este mijloc al organizării, sistematizării și transmiterii cunoștințelor.

Cuvântul **terminologie** este un termen internațional având ca etimon lat. *terminus* (limită, delimitare, graniță) și gr. *logos* (știință). Majoritatea limbilor europene (fr. *terminologie*, engl. *terminology*, rus. *terminologija*) folosesc acest cuvânt pentru a denumi știința care se ocupă de studierea termenilor sau pentru a desemna totalitatea termenilor din diverse domenii ale științei sau tehnicii.

Văzută în literatura de specialitate ca o componentă cu două funcții primordiale, atât ca disciplină, cât și domeniu de cercetare, terminologia joacă un rol esențial în facilitarea și accelerarea comunicării științifice. Caracterul de cod restrictiv, relativ închis, pe care îl au terminologiile este admis de cercetătorii domeniului, cu precizarea că, există un schimb permanent de termeni care migrează, fie cuvinte din aceste limbaje specializate spre limbajul uzual, fie din lexicul comun către anumite terminologii (Coteanu 1990: 95-99).

În opinia lui Depecker (2002: 63) limbajul specializat este o parte integrată a limbajului general sau o continuare a acestuia. Nu există bariere tranșante între limbajul general și cel specializat, ci dimpotrivă se sesizează o fluctuație permanentă în ambele direcții, o continuă îmbogățire și inovație la nivelul limbii.

Cuvântul terminologie este, de fapt, o unitate lexicală cu mai multe sensuri. Majoritatea lingviștilor îi atribuie, de regulă, trei accepții: a) *limbaj specializat* care contribuie la comunicarea precisă, non-ambiguă a cunoștințelor într-un anumit domeniu de specialitate; b) corpusul de *termeni* dintr-un domeniu, caracterizați prin univocitate, non-ambiguitate și relații lexico-semantice proprii; c) știință interdisciplinară care realizează o ierarhizare a conceptelor și analizează problemele „codajului lingvistic și non-lingvistic” (Bidu-Vrănceanu 2000: 64 ; 2007: 19).

Alături de sensul primar, unii autori menționează, de asemenea, și produsul activității terminologice (de exemplu, dicționarul medical, care cuprinde vocabularul medical).

Terminologia, în sens general, este definită ca „acel câmp al investigației științifice interdisciplinare al cărui obiect de studiu sunt cuvintele specializate ce apar într-o limbă naturală și care aparțin unui domeniu specific al uzajului” (Cabré 1999: 32).

Specialiștii români ai domeniului o definesc ca pe un sistem de cuvinte și îmbinări ale acestora care fac referire la un anumit domeniu al cunoașterii (M. Nistor 2005: 99). Fiind o știință de actualitate, supusă în permanență schimbării și inovației, terminologia face referire la modalitățile de interpretare a sensurilor specializate pe baza analizelor lingvistice (Bidu-Vrănceanu 2010: 70).

Cu toate că există foarte multe lucrări de terminologie, până în prezent nu a fost elaborată o definiție a termenului care să fie unanim acceptată de toți cercetătorii (M. Nistor 2005: 93).

În norma ISO 704/2000 **termenul** se definește astfel: „Un termen este o desemnare compusă din unul sau mai multe cuvinte și reprezintă un concept general aparținând unui limbaj de specialitate.”

În sens terminologic, prin termen se înțelege „denumirea unei noțiuni, exprimată printr-o unitate lingvistică, definită într-un limbaj de specialitate” (Pavel/ Rucăreanu 2001: 23). Termenul mai este văzut ca un „simbol lingvistic atribuit unui concept, delimitat de conceptele învecinate” (Ciobanu 1998: 53).

Termenul poate fi reprezentat printr-o literă, simbol grafic, abreviere, acronim, cuvânt sau îmbinarea de cuvinte din limbajul specializat, folosit pentru exprimarea exactă a noțiunilor speciale și pentru denumirea acestora, aparținând fondului lexical al unei limbi cu un sens bine determinat, folosit cu funcția lui principală într-un sistem terminologic oarecare, având un caracter închis, specializat. Având o semantică specială, termenii reprezintă partea cea mai încărcată de informație din lexicul specializat, ei fiind cei care diferențiază lexicul

limbii literare comune de lexicul folosit în diverse domenii specializate (V. Nistor 1993: 169-175).

Definiția termenului se va subsuma unor cerințe generale și non-restrictive, care să cuprindă ideea de termen în ansamblul ei. Astfel, vom considera termen o unitate grafică, exprimată lingvistic sau prin simboluri, care deține funcția denominativă și definitorie și care este caracterizată prin monosemantism, univocitate, concizie și precizie în discursul specializat, servind unor scopuri speciale de comunicare și având o sferă limitată de întrebuințare.

1.2. Optica conceptuală și optica lingvistică în definirea termenilor științifici

Limbajul științific și terminologia au apărut și s-au dezvoltat pe baza limbii literare comune, ceea ce este firesc deoarece acestea se construiesc pe structura fonologică a limbii literare. Destinată comunicării specializate, terminologia, ca subansamblu al vocabularului limbii literare, reprezintă nucleul stilului științific.

De-a lungul timpului, în special în a doua jumătate a secolului al XX-lea, terminologia s-a afirmat ca știință manifestându-se prin două elocvente teorii în definirea conceptelor de bază cu care operează: **terminologia internă** și **terminologia externă**.

Lexicul utilizat pentru transmiterea informațiilor științifice într-un anumit domeniu de activitate și folosit pentru comunicare de către specialiștii acestuia se constituie în așa numita **terminologie internă** (Bidu-Vrănceanu 2007: 20), pentru comunicarea strict specializată, prescriptivă, normativă, regăsită în textele specifice domeniului respectiv.

Terminologia internă este implementată și susținută de E. Wüster, fondatorul *Teoriei generale a terminologiei* (*The General Theory of Terminology*) și se raportează la activitatea Cercului de la Viena, dar și a celorlalte școli, rusă, cehă.

Această teorie are ca obiectiv principal „asigurarea unei comunicări precise, univoce într-un anumit domeniu științific, fapt reflectat în activitatea de standardizare conceptuală și denominativă a termenilor” (Bidu-Vrănceanu 2007: 19, 20).

Adeții acestei teorii concep termenul în opoziție cu cuvântul, vizând două dimensiuni distincte: cea pur conceptuală, specifică termenului, și cea lexicologică caracteristică cuvântului. O astfel de abordare a terminologiei și a noțiunii de termen conduce spre o ruptură artificială, care se creează între cele două entități luate în discuție.

Termenii se diferențiază de cuvinte prin caracteristicile lor constitutive cum sunt: apartenența la un anumit domeniu al științei, exactitatea sensului sau monosemantismul, independența contextuală, caracterul convențional, neutralitatea stilistică. Aceste opinii au fost formulate de cercetători care notează diferențele majore dintre termen și cuvânt cu privire la *semnificație, formă sau funcție* (Cf. Béjoint/ Thoiron 2000, L'Homme 2000, Depecker 2000, Slodzian 2000).

Cea de-a doua abordare a terminologiei se face din perspectivă lingvistică, teorie cunoscută ca **terminologie externă**, ai cărei adepți ne declarăm și noi în lucrarea de față. Abordarea acestei perspective a atras atenția lingviștilor asupra existenței unor punți de mare afinitate între *termen* și *cuvânt*, a unor segmente de interferență funcțional-semantică evidentă.

Pe lângă o terminologie propriu-zisă, obiectul de interes al specialiștilor dintr-un anumit domeniu, se poate delimita o terminologie externă sau socioterminologie, care urmărește „utilizarea adecvată a sensului specializat și folosit de vorbitorul obișnuit datorită extinderii multor termeni specializați în limba comună, în etapa actuală ” (Bidu-Vrănceanu 2007 : 23).

Obiectivul primordial pe care se construiește teoria acestui tip de terminologie este, așa cum ne arată Angela Bidu-Vrănceanu „înregistrarea, explicarea, descrierea termenilor

specializați din diverse domenii, în sine sau în relația cu limba comună” (Bidu-Vrănceanu 2007: 31).

Din punctul nostru de vedere, cele două abordări ale terminologiei sunt complementare și ne declarăm adepții teoriei porților, a intrărilor multiple emisă de M. T. Cabré, conform căreia termenul poate fi interpretat din două direcții diferite: „This model (*the theory of doors*) attempts to represent the plural, but not simultaneous, access to the object; and in such a way that, whether starting from the concept or the term or the situations, the central object, the terminological unit, is directly addressed” (Cabré 2003: 186).

Autoarea admite ipoteza conform căreia terminologia poate fi analizată din două perspective: pe de o parte din cea a nespecialiștilor, care folosesc termeni pentru *comunicarea curentă* (directă sau prin mijloace intermediare) și, pe de altă parte, din perspectiva specialiștilor dintr-un domeniu care utilizează termeni pentru fixarea informațiilor științifice și realizează *comunicarea specializată* (Cabré 1998: 32).

1.3. Raportul dintre semnificat și semnificant în terminologie

În interiorul unui sistem conceptual, unitățile conceptuale și unitățile terminologice sau sintagmele terminologice sunt reunite prin relații interconceptuale. Enunțul științific este construit în două spații reprezentative: arealul lingvistic și cel conceptual. Teritoriul lingvistic se constituie din unitățile limbii, iar în cel conceptual predomină nu numai unitățile conceptuale propriu-zise, ci și relațiile interdomeniale ale acestor unități terminologice. Aceste unități stabilesc relații în același sistem, ele necesită o interlegătură între unitățile limbii și unitățile terminologice, ceea ce înseamnă o legătură între sistemul lingvistic și sistemul conceptual. Relația dintre *termen* și *concept* presupune „numeroase actualizări lingvistice, ca și mutații semnificative de tipul: conceptele noi impun semnificanți lingvistici noi, iar conceptele vechi, reinterpretate, necesită redefinirea termenilor consacrați” (Rovența-Frumușani 1995:103).

Pe de altă parte, cuvintele nu exprimă în mod direct referențialitatea, obiectele realităților extralingvistice, ci doar prin intermediul noțiunilor, spre deosebire de termeni care desemnează conceptul mai fidel, în timp ce cuvintele îl lexicalizează și îl ajustează contextual, modificându-i uneori esența.

Dacă *termenul* este mai mult atașat de *concept*, reprezentându-l în totalitate și cu maximă precizie, *cuvântul*, deși motivat la nivel noțional, este legat mai mult de *text*. Pe de altă parte, și termenul în cadrul unui limbaj de specialitate își actualizează virtuțile sale conceptuale tot în și prin text. El este însă mai precis, mai puțin supus modificărilor contextuale.

Suntem adepții teoriei conform căreia între cele două modele teoretice distincte de abordare a terminologiei, respectiv între *lexicul specializat* și *lexicul comun* nu există bariere de netrecut, ci dimpotrivă un vast teritoriu de interferențe, fapt demonstrat și în lucrarea noastră.

Așadar, nu se poate afirma, categoric, că între semnificatele lexemelor și noțiunile desemnate prin aceleași lexeme (devenite termeni într-o anumită sferă de activitate specializată) nu există niciun fel de continuitate semantică.

După opinia noastră, o parte dintre semnificatele lingvistice ale acestor lexeme a migrat spre aceste lexeme-concepte. Astfel, între semnificatele unor lexeme, cum ar fi *tensiune*, *blocaj*, *operație*, *puncție*, *transfuzie* ș.a., care au o valoare lingvistică determinată în sistemul limbii, și semnificațiile lor, atunci când circulă ca termeni reutilizați în domeniul

medical, există o continuitate semantică. Acest fapt face posibilă, chiar dacă nu în totalitate, înțelegerea acestor termeni și de către nespecialiști, cunoscători ai vocabularului general, care mental operează un transfer de semnificații. În această accepțiune am folosit în lucrare noțiunile de termen-concept (Toma 2006: 332-333) și termen-lexem (Toma 2006: 333), utilizate de Alice Toma în terminologie cu referire la termenul analizat din perspectiva terminologiei interne.

Putem, așadar, considera că semnificatul unui termen reprezintă sensul său determinant în și prin sistemul lingvistic, în timp ce noțiunea vizează semnificația termenului determinat de protagoniștii sociali (utilizatorii) dintr-o activitate specializată. Între sensul lexemului și semnificația termenului nu există bariere de netrecut, ci se remarcă o reală continuitate.

1.4. Termenii medicali în context

Abordând din perspectiva lingvistică relațiile semantice dintre unitățile terminologice din sfera medicală, trebuie să admitem, asemenea altor cercetători (L'Homme 2000, Bidu-Vrăncianu 2007) existența a trei tipuri de polisemie și în acest domeniu specializat: 1. polisemia unităților din interiorul uneia și aceleași sfere de specializare sau *polisemia intradomenială* (intradisciplinară); 2. polisemia termenilor din cadrul a două sau mai multe limbaje de specialitate, denumită *polisemie interdomenială* (interdisciplinară); 3. polisemia lexemelor care funcționează în cadrul unui anumit limbaj specializat, dar în același timp, și la nivelul limbajului comun, sau *polisemia extradomenială* (extradisciplinară).

Corpusul de texte¹ supus analizei unităților terminologice în această secțiune a lucrării poate fi interpretat, mai ales, prin prisma relațiilor semantice care se evidențiază la nivelul *polisemiei extradomeniale* (registru medical - registru uzual). Au fost identificate expresii medicale în care apar cuvinte din limbajul comun, dar cu o semnificație specifică, precisă, denumind poziții, simptome, indicații terapeutice, cu un grad unic de percepere doar de către specialiștii în reumatologie.

Am întâlnit pe parcursul analizei corpusului de termeni selectați substantive specifice acestui domeniu medical, cu un grad scăzut de uzitare. Acestea sunt, în majoritatea lor, lexeme cărora le este caracteristică polisemia extradomenială și interdomenială, ca de exemplu: *șanț, versante, condili, scobitură, platou, inspecție, sertar, rindea, deficit, tracțiune, blocaj, scripete, creastă, fund, sac, manșon, artrodie* ș.a.

„Suprafețele articulare sunt menținute în contact de o capsulă fibroasă întărită lateral cu un ligament extern și cu altul intern. Sinoviala tapetează fața inferioară a manșonului capsular, formând funduri de sac” (Sîrbu E. 2007: 157).

Am notat, de asemenea, și prezența unor termeni medicali ultraspecializați monosemantici din reumatologie, care nu pot fi înțeleși de nespecialiști, decât apelând la definițiile lor din dicționarele explicative medicale: *artroză, gonartroză, hidartroză, trohlearroză, artrită, poliartrită, spondilartrită, artroscopie, artrografie, reumatism, litiază, urolitiază, nefropatie, hiperuricemie* ș.a.

„Problemele cele mai dificile, sub aspectul recuperării, le ridică artritele reumatoide, de obicei bilaterale, caracterizate prin leziuni ulcerative femuro-patelare și femuro-tibiale, geode, osteoporoză, îngustarea interliniei articulare, dezaxația laterală a genunchiului. În

¹ Vom repera existența acestor varietăți de relații ale termenilor medicali (*mono-* și *polilexicali*) în două capitole de specialitate medicală (*Genunchiul în reumatologie* și *Piciorul reumatismal*) din domeniul reumatologiei din lucrarea *Kinetoterapia în afecțiunile reumatologice* de Elena Sîrbu, 2007.

spondilita anchilozantă (forma periferică) predomină forma constructivă sau hiperostozantă (osteococondensare și osteofitoză)” (Sîrbu E. 2007: 146).

Discursul reumatologic pare, aparent, ușor de receptat, datorită folosirii din abundență a cuvintelor din lexicul comun, dar își păstrează o doză considerabilă de cod închis, caracteristică raportată, de altfel, la limbajul medical în ansamblu.

„Mușchii manșetei rotatorilor sunt reprezentați de un grup de mușchi cu origine scapulară, ale căror tendoane se inseră pe tuberozitățile humerale, astfel: mușchiul supraspinos (abducție), mușchiul infraspinos (rotație externă) și rotundul mic (abducție și rotație externă) se găsesc pe fața anterioară a scapulei și se inseră pe marea tuberozitate humerală, spre deosebire de mușchiul subscapular (abducție și rotație internă), care se găsește pe fața posterioară a scapulei și se inseră pe mica tuberozitate” (Sîrbu E. 2007: 66).

În fragmentul de mai sus se poate observa preponderența cuvintelor din lexicul uzual în detrimentul folosirii termenilor specializați. Cu toate acestea, pentru un necunoscător al domeniului, textul este greu de descifrat, rezervându-și o parte semnificativă de cod restrictiv, selectiv.

În corpusul analizat se poate remarca, de asemenea, numărul semnificativ de unități terminologice (UT) polilexicale (*colocații restrictive și nerestrictive*) întâlnite în corpusul supus analizei, ca de exemplu, cele substantivale: *scobitură intercondiliană, tendoane periarticulare, burse seroase, condili femurali laterali, extensie completă, articulația tibio-peronieră superioară, stabilitate antero-posterioară a genunchiului, leziuni ulcerative femuro-patelare, spondilită anchilozantă, ligamentul posterior Winslow, decubit dorsal, tensorul feței lata, flexie plantară, supinația subastragaliană, hiperuricemie asimptomatică, gută cronică tofacee* ș.a. Se remarcă ponderea colocațiilor restrictive de tip frazeologic.

Unitățile terminologice monolexicale selectate mai pot fi interpretate și din punctul de vedere al formării lor, și anume: 1. UT simple (*efect, poziție, proces, edem, deficit, tendon, durere, flexie, inserție, rotație, afectat, activ, inferior, spontan, intern, clinic* etc.); 2. UT derivate cu elemente de prefixare sau sufixare (*abducție, adducție, anormal, bipodal, sagital, dureros, sural, reumatoid, antiinflamator, ligamentar, crioterapie, diadinamici, monoarticular, instabilitate, intracapsular, hiperostozantă, hiperuricemie, contrarezistență* etc.); 3. UT compuse (*capsulo-ligamentar, femuro-patelar, postero-lateral, tibio-peronieră, femuro-tibială, senzitivo-motorie, astragalo-calcaneeană, tarsometatarsiană* ș.a.).

Am constatat, totodată, că unitățile terminologice monolexicale, spre deosebire de cele polilexicale, pot fi polisemice, și de aceea, prezintă un grad mai mare de dificultate în operațiile de delimitare a sensurilor specializate și a celor generale.

Pe parcursul investigației textuale am întâlnit numeroase **formulele clișeistice**, îmbinările idiomatice, specifice limbajului medical, în care anumite proceduri, manevre și alte activități sunt denumite cât mai plastic, dar care au o descriere detaliată, bine motivată și precisă. Structura morfo-sintactică a acestor construcții este de o mare varietate, predominând, însă, sintagmele idiomatice nominale. Iată câteva exemple pe care le-am extras din textul de reumatologie și kinetoterapie, având o puternică încărcătură semantică: *deformație „în gât de lebădă”, deformație „în butonieră”, „police în Z” (la degete), cotul „tenismenului” (o durere a cotului: epicondilită laterală), poziție „mahomedană”, poziție „patrupedă”, poziție în „stea”, semnul „rindelii” (la genunchii dureroși), „lamă de briceag”, senzație de „roată dințată” (rezistență la întinderi în spasticitate), decubit lateral „în cocoș de pușcă” (la remedierea afecțiunilor coloanei vertebrale), poziția de „cavaler servant” (aplecare a corpului cu mâinile pe sol), mișcare de „despicare” (sugerare prin mișcare a ridicării securii), picior „în ghiară” și multe altele.*

„Poziția de „cavaler servant”, se apleacă corpul pe coapsa ridicată la 90° și se sprijină mâinile pe sol. Se întinde genunchiul de sprijin și se execută o balansare care trebuie să întindă psoasiliacul” (Sîrbu E. 2007: 136).

„Reechilibrarea sistemului nervos vegetativ – se urmărește creșterea tonusului vagal prin diferite posturi: postura de decubit ventral, cu o pernă sub abdomen (care comprimă plexul celiac) și care să cifozeze lumba, sau decubit lateral “în cocoș de pușcă”, presând cu mâinile perna așezată pe epigastru (...)” (Sîrbu E. 2007: 133).

„Epicondilita laterală (“cotul tenismenului”) este cea mai frecventă suferință cauzatoare de durere de cot întâlnită la adulții tineri care își suprasolicită membrul superior în diferite activități fizice. Mai puțin de 10% din pacienții cu epicondilită laterală sunt jucători de tenis” (Sîrbu E. 2007: 54).

Sintagme ca „degete în clește”, „degete în ciocan”, „picior în gheară”, „picior plat”, „planșete balansoare”, „degete în grifă”, „semnul rindelei”, inserția tendoanelor „labei de găscă”, mișcare de „sertar” pot fi considerate **metafore**, atunci când părăsesc limbajul uzual și se recategorizează ca sintagme terminologice în cel medical și pot fi interpretate total greșit de specialiști din alte domenii sau de necunoscători ai limbajului medical.

În concluzie putem afirma că între cele două tipuri de comunicări, *comunicarea specializată* și cea *generală*, așa cum observă și Maria Teresa Cabré (2000: 13), nu există o delimitare strictă, ci dimpotrivă, cunoștințele științifice nu sunt nici uniforme, nici total separate de cele uzitate de lexicul comun, nespecializat. Din punct de vedere lingvistic, o terminologie nu apare ca un ansamblu de noțiuni, ci ca un ansamblu de expresii denumind în limba naturală noțiuni relevante dintr-un domeniu de cunoștințe foarte bine delimitat (Lerat 1995 : 20). Cu alte cuvinte, *lexicul comun* reprezintă cuvintele care asigură înțelegerea comunicării între vorbitori la nivelul unei limbi, iar *lexicul specializat* sau *terminologiile* însumează cuvintele/ termenii corespunzători domeniilor de activitate profesională.

Trebuie specificat că acest corpus medical supus analizei în lucrarea de față, chiar dacă aparține specialității de reumatologie, asemenea limbajului medical, în ansamblul lui, conține un lexic hiperspecializat, dar și numeroase cuvinte din limbajul uzual. Cu toate acestea, din exemplele excerptate din corpus, ajungem la concluzia că acest tip de discurs, deși înglobează multe cuvinte din limbajul uzual, nu este în totalitate traductibil pentru nespecialiștii domeniului, păstrându-se rigiditatea și exactitatea informației, caracteristică întregului limbaj medical.

Liantul dintre *termenii-concepte* în planul discursului de specialitate este constituit din elemente de legătură proprii lexicului comun. Reperarea unui text specializat construit exclusiv din unități terminologice ni se pare un demers extrem de dificil, dacă nu chiar imposibil. În marea majoritate a cazurilor termenii-concepte funcționează în enunțuri doar în combinații cu elemente ale lexicului comun aparținând diferitelor clase morfo-sintactice, elemente care le conferă statut de constituenți ai actului de comunicare propriu-zis.

Bibliografie

Béjoint, H., Thoiron, Ph., „Les sens du terms”, în *Le sens en terminologie*, Lyon, Presses Universitaires de Lyon, 2000.

Bidu-Vrănceanu, Angela (coord.), Ene, Claudia, Savulescu, Silvia, Toma, Alice, *Lexic comun, lexic specializat*, București, Editura Universității din București, 2000.

Bidu-Vrănceanu, Angela (coord.), *Lexic științific interdisciplinar*, București, Editura Universității din București, 2001.

Bidu-Vrănceanu, Angela, *Lexicul specializat în mișcare. De la dicționare la texte*, București, Editura Universității din București, 2007.

- Bidu-Vrănceanu, Angela, (coord.): *Terminologie și terminologii*, București, Editura Universității din București, 2010.
- Cabré, Maria Teresa, *La terminologie – théorie, méthode et applications*, Ottawa, Presses Universitaires d'Ottawa, 1998.
- Cabré, M. T., *Terminology, Theory, Methods and Applications*, Amsterdam/Philadelphia, John Benjamins Publishing Company, 1999.
- Cabré, M. T., „Terminologie et linguistique: la théorie des portes”, în *Cahiers du Rifał* nr. 21, *Terminologie et diversité culturelle*, 2000, p. 10-15.
- Cabré, M. T., „Theories of terminology. Their description, prescription and explanation” în *Terminology* vol. 9, nr. 2, John Benjamins Publishing Company, 2003, p. 163-199.
- Ciobanu, Georgeta, *Elemente de terminologie*, Timișoara, Editura Mirton, 1998.
- Coteanu, Ion, „Terminologia tehnico-științifică. Aspecte, probleme”, în *LR*, XXXIX, nr. 2, 1990, p. 95-99.
- Depecker, Loïc, „Le signe entre signifié et concept”, în Béjoint, Henri & Philippe Thoiron, *Le sens en terminologie*, Lyon, Presses Universitaires de Lyon, 2000, p. 86-126.
- Depecker, L., *Entre signe et concept. Éléments de terminologie générale*, Paris, Presses Sorbonne Nouvelle, 2002.
- Lerat, P., *Les langues spécialisées*, Paris, Presses Universitaires de France, 1995.
- L'Homme Marie-Claude, „Les enseignements d'un mot polysémique sur les modèles de la terminologie”, în *Cahiers de Grammaire 25, Sémantique et Corpus*, 2000, p. 71-91.
- Nistor, Mihai, „Concepte terminologice”, în *Romanoslavica*, XL, București, Editura Universității din București, 2005, p. 93-101.
- Nistor, Valeria, „Despre termeni și terminologii științifice”, în *Analele Universității din Timișoara*, 31, 1993, p. 169-175.
- Pavel, E., Rucăreanu, C., *Introducere în terminologie. Noțiuni fundamentale*, București, Editura Academiei/Editura AGIR, 2001.
- Roventă-Frumușani, Daniela, *Semiotica discursului științific*, București, Editura Științifică, 1995.
- Sîrbu, Elena, *Kinetoterapia în afecțiunile reumatologice*, Timișoara, Editura Eurobit, 2007.
- Slodzian, M., „L'émergence d'une terminologie textuelle et le retour du sens”, în Béjoint, H. & Thoiron, Ph., *Le sens en terminologie*, Lyon, Presses Universitaires de Lyon, 2000, p. 61-85.
- Toma, Alice, „De la analiza terminologică lexicală la analiza terminologică discursivă. Un exemplu 'funcție'”, în *Actele Conferinței Catedrei de limba română*, coord. Gabriela Pană Dindelegan, București, Editura Universității din București, 2006, p. 329-335.
- Vascenco, V., *Probleme de terminologie lingvistică*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1975.